

נ-3700 פנינים ב-2 הכרכים יחד

פרשת תרומה

גליון 33 -

חלק מהענינים שגידונו בספר

- גם אם היו נכנסים לארץ מיד [בלא חטא המרגלים] - עדיין ה' צורך בבניית המשכן. 1430
- ככל שמכין עצמו יותר - כך יקבל יותר 'שפע רוחני'. 1431
- מגילת בית המקדש - נמסרת בעמידה. 1432
- האם משכן שאין בו כלים [שלחן מנורה מזבח] - מעכב עבודה? 1433
- ד' תירוצים: איך ציורה התורה לשים כרובים על הארון - ולא חששה למחשבת ע"ז? 1450
- מדוע יצא 'יצר ע"ז' מקה"ק - ולא יצא מ'בית תיפלה' של גוים? 1452
- מדוע נדחה מעשה 'מזבח הזהב' משאר הכלים - שנכתב בפרשה אחרת [תצורה], אחר הכל? 1453
- לחם הפנים - לכמה ימים נאכל? 1457
- המוסר שנתן ללמוד - מעורות אילים מאדמים. 1460
- הבוטה בתורתו ובמצוותיו - יופתע בבוא לשמים, בראותו שציפו ממנו ל'הרבה יותר'. 1461

והביא שגם הקטורת היא מ'צורת הבית' [שיהא מבושם], והביא שכן כתב רש"י עה"פ (לא יא): 'קטרת הסמים לקדש' לצורך הקטרת ההיכל שהוא קדש.

כעין זה הובא גם עה"פ (במדבר ח ב): 'בהעלותך את הנרות' / כעין זה הובא גם עה"פ (כט לח): 'וזה אשר תעשה על המזבח כבשים בני שנה שנים ליום עולה תמיד' 1499.

ועשו לי מקדש (כה ח)

■ מטרת המקדש

אם היו שואלים: אותנו על מטרת המקדש, היינו אומרים: א. להיות משכן השכינה בתוכנו. ב. מקום תפילה. ג. ולהקריב קרבנות*.

והר"מ כתב (ריש הל' בית הבחירה): א. קרבנות. ב. עליה לרגל**.

אומר הגר"י אברמסקי, שמקור הר"מ הוא מדברי הימים (ב' ב' ג): 'הנה אני בונה בית לשם ה' אלוהיך להקדיש לו להקטיר לפניו וגו' ולמועדי ה' אלוהינו'.

■ מה טעם יש ב'הקריב קרבנות'

[בהקדש משל על סבא שנוולד עם 'פגם ברגשותיו', ומנסים 'לחנך אותו' להתנהג כ'סבא אמיתי']:

והנה כאשר יביאו את הנכד אל הסבא - לנשיקה.

אומר הסבא: מה התפקיד של נשיקה, כלום אני הולך לאכול אותו?!

ויאמרו אליו: אולי תחבק אותו? / אומר הסבא: מה? קר לו?!

וזה מחמת שהסבא הלזה, חסר 'רגשות בריאים' שיש לכל האחרים.

★

וכן בענין הקרבנות, כיום איננו מבינים מה טעם לשחוט בהמות, לזרוק דם, להקטיר.

וכל זה מחמת ש'אנשי כנסת הגדולה' ביטלו את היצר של ע"ז, אך לפני שביטלו היצר - ה' ה'רגש הטבעי' של בני האדם, להקריב קרבנות לגבוה*** [או להבדיל לע"ז], ובמקום אחר [ויקרא בא' עה"פ: 'נפש כי תקריב' 1661] הבאנו שגם הבהמות היו חפצות להקריב עצמם [ואפשר שגם להם ה' יצר זה].

ומסתבר שלעתיד לבוא יחזור היצר הטבעי של הרצון להקריב קרבנות, ואז נרגיש את החפץ ב'מעשה הקרבנות'.

* כך היינו אומרים: אם היינו בתקופה לפני ביטול יצה"ר של ע"ז [ראה בהמשך].

** וכך כתב הר"מ: מצות עשה לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות. וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה שנאמר ועשו לי מקדש.

*** נחל אליהו' מציין [להראות עד כמה 'יצר זה' גרם 'עיוותים'], עד שהיו מקריבים בבהמות לקב"ה (מ"א כב מד / רלב"ג), והנה המקריב בבמה חייב כרת על 'שחטי חוץ', ומה הוא עושה?! אלא כדהבאנו לעיל.

ואת תבנית כל כליו וכן תעשו (כה ט)

'אילת' [הביא את המש"ח] דבגמ' (ר"ה כד) איתא: שאסור לעשות כתבנית כלי המשכן שלא לצורך המשכן.

והנה בספר יהושע (כב) כתוב: ש'בני גד וראובן' בנו מזבח בעבר הירדן [וכאשר רצו לבא עליהם בני ישראל למלחמה, התנצלו שעשו זה רק לסימן], מ"מ קשה הלא אסור לעשות כתבנית מזבח?

❧ ויקחו לי תרומה (כה ב)

מדוע נכנס משפטים בין מעמד הר סיני, לעשיית משכן?

אומר [בית הלוי], לומר לך: שאין כשר למשכן אלא 'כסף כשר' / וכן הוא אומר (ישע' נו): 'שמרו משפט ועשו צדקה'.

ויקחו לי תרומה (כה ב)

מדוע לא נאמר 'ויתנו לי'?

א. הגר"א, 'ויקחו' - ולא ויתנו / כי זה הדבר היחיד שלוקחים לעוה"ב.

ב. 'שב שמעתתא' ביאר ע"פ הגמ' (קידושין ז) דאשה הנותנת מתנה לאדם חשוב מתקדשת - בהנאה שקיבל ממנה. וכן כאן כשנותנים לקב"ה - לוקחים לעצמם הנאה.

ג. 'בית הלוי' אמר שרק ממון שאדם נותן לצדקה - נשאר לו לעוה"ב [וכמו שאמר מונבז (ב"ב יא) כשחילק לצדקה - אני גנזתי לעצמי], ולזה אמר 'ויקחו' שע"י שיתנו למשכן ישאר להם 'זכות המצוה' לעוה"ב.

ד. יש שאמרו שהכל שייך להקב"ה - ולכך לא שייך לומר ויתנו [שאנינו נותן משל], א"ק, אמנם מאידך כתיב: 'והארץ נתן לבני אדם'.

מאת כל איש (כה ב)

■ נצטוו לקחת למשכן 'מאת כל איש' - ושלא יתנו רק לעשירים לתרום אומר 'אמרות ה': 'מאת כל איש' קפידא הוא! שיקחו בדיוקא מכולם, ולא יניחו לאדם אחד [עשיר] שיבנה מכספו הכל, כי כולם זכאים לתת.

נחל אליהו', וכן היה מעשה כשהוצרך ה'חפץ חיים' למעות עבור בנין הישיבה, ובקשו זוג (בשם גראברקא) לתת לבדם את כל הדרוש להקמת בית מדרש, אך ה'חפץ חיים' לא הסכים לקחת וטען: 'שכולם זכאים' וכל ישראל רוצים חלק בהחזקת תורה', סוף דבר באו לדין [התורם והח"ח] אצל הגאון רבי חיים עוזר, ופסק שהזוג הנ"ל יתנו את כותל המזרח בלבד.

עורות תחשים (כה ח)

כתוב במפרשים - שהי' אורכם 30 אמה [שהיו 'בעלי חיים' גדולים].

כתב רש"י, (לעיל כה ה) שלא היו התחשים אלא לשעה, ומקורו בגמ' (שבת כח), שאמרו: 'ולפי שעה נזדמן לו למשה'.

א"ק, ואין הפירוש שנברא באותו זמן, שהרי בגמ' (ברכות נט) אמרו: 'אין כל חדש תחת השמש' - אלא שנבראו לצורך המשכן [בתחילת הבריאה], וכאשר הוצרך להם משה - נתגלו לו.

* יש מבארים, שלא הי' תחש קיים כלל, קודם שהוצרכו לה במשכן, ואינני רואה מניין לקחו זה, דכוונת רש"י לומר [על ההמשך]: הרבה גוונים היו לו - לכן מתרגם 'ססגונא' שמתפאר בצבעיו,

שמן למאור בשמים לשמן המשחה ולקטורת הסמים (כה ו)

[תהלת יצחק] הביא הערת רג"ר ע' רווח ש~א, דכאן נצטוו להביא דברים שהם לצורך 'בנין המשכן', ולא מה'שוטף' [שלא הביאו עדיין, בהמות לקרבן, סלת למנחות].

וצ"ב ג' דברים שהוזכרו כאן: ובשלמא 'שמן למאור', לפי שהמנורה איננה קרבן, אלא היא מ'כבוד הבית' שיהא במשכן 'נר דלוק', ו'שמן המשחה' לצורך משיחת המשכן, אלא בשמים לקטורת אמאי הוזכר כאן?

ותירץ המש"ח: שמזבח שאני, 'אילת' יתכן הטעם שהואיל והותר מזבח בשעת 'היתר במות', לכך יצא מן הכלל.

והבאת את הבדים בטבעת ... לשאת את הארץ בהם (כה יד)

א"ק: וצ"ב הואיל והארון נשא את נושאו, מדוע כתב קרא: שהארץ נישא ע"י הבדים?

תשובה: מ"מ 'תחילת תנועתו' ע"י שהיו מושכים המוטות כלפי מעלה.

■ מדוע נעשה נס בארון - שנשא את נושאו

וא"ת: מדוע נעשה נס זה [שישא הארון את נושאו]?

וי"ל: והואיל ונישא בכתף, ולא בעגלה, לא ה"י בכח ארבעה כהנים להרימו, שנופל בחלק כל אחד כאלף ק"ג / כדלהלן: הכפורת [מכסה הארון] לבד, שקל כ-2700 ק"ג*, ועוד משקל 2 תיבות הזהב מבפנים ומבחוץ, ועוד הלוחות.

■ משא הארון - רמז ליכח התורה

א"ק: יש כאן [בנושא את נושאו] רמז ליכח התורה, שלכאורה מה ההבדל בין החזו"א לביני? [רק פי 18!], שאני לומד שעה ביום, והוא לומד 18 שעות, אבל האמת שיש לחשב זה בריבוע, שכל שעה מכפילה את השעה הראשונה, [ונמצא שהוא לומד אלפי שעות ביום, ואני רק שעה**] וא"ת: האין יכול להיות שכל כך רב כוחו בלימוד? התשובה: ש'התורה נושאת את נושאה'.

* 'משקל הכפורת' - ע"י חישוב שהכפורת עובי' טפח [10 ס"מ] אורך 150 ס"מ רוחב 90 ס"מ, והנה אם ה"י עשוי הכפורת ממים, יש כאן 135 קילו, [לפי 10 * 10 = 10 קילו], ועתה שזהב שוקל פי 20 ממים, יש כאן 2700 ק"ג.

וראה עוד 'כיצד הספיק הזהב, עה"פ (לח כד) 'כל הזהב העשוי למלאכה' 1626.

** ובזה הבאנו ליישב מדוע מתאימה מילת 'חשבון' על ביטול המצוה [יותר מאשר 'דין']? הובא עה"פ (במדבר לב נא): 'על אשר מעלתם בי על אשר לא קדשתם אותי' 3056.

בטבעות הארון ... לא יסורו (כה טו)

ואמרו בגמ' (יומא עב): המסיר בדי ארון לוקה.

צ"ב [אמאי לוקה] הלא לאו זה 'ניתק לעשה', שמצוה לחזור ולתת הבדים בארון?

תשובה: א. לא כל עשה חשיב ניתק לעשה, אלא כשהתורה מודיעה שעשה זה לתקן הלאו הוא בא. ב. ועוד שהעשה כאן הוא 'קודם הלאו', וזה נקרא: לאו ש'קדמו עשה'.

לא יסורו (כה טו)

■ התורה היא התומכת ב'מחזיקי תורה' - ולא 'כפי שנדמה' שהם המחזיקים את התורה

הר צבי 'לא יסורו' - רמז למחזיקי תורה, שהתורה מחזקת אותם / וכן כתיב 'עץ חיים היא למחזיקים בה' - ולא כתיב 'אותה' [ראה המשך].

וכן המתקן 'נחל אליהו' [ע"פ 'לב אליהו']: 'אדם הניצול מן הנהר' ותופס בעץ, האם הוא מחזיק את העץ? לא ולא! העץ 'מוחל טובות', ומעדיף שיעזבנו - אלא האדם מחזיק בעץ [כדי להציל את חייו]. (ראה גם רוח חיים ט"פ ו).

וא"כ לפי החילוק שהסברנו [בין 'מחזיק בו' - ל'מחזיק אותה'] ה"י צריך להיות כתוב: 'עץ חיים למחזיקים אותה' [לפי שכביכול 'תומכי התורה' הם המחזיקים את התורה], אלא [כדאמרינן]: שהנדיבים מחזיקים בתורה לכל יפלו - כ'אדם הניצול מן הנהר'. [חפץ חיים].

[ויש עובדות רבות על 'מחזיקי תורה' שהתחייבו להחזיק 'מקום תורה' לזמן קצוב, וכשכלה הזמן - התמוטטו עסקיהם].

ונתת אל הארון את העדות (כה טז)

■ מה עשו בס"ת המונח בארון בקה"ק - ואין נכנסו להוציא אותו 'העדות' זה הלוחות, וגם ס"ת ה' מונח שם, ומה תפקידו של הס"ת?

יש אומרים: שהוא ס"ת שהמלך קורא בו / ואין יכנסו לקה"ק להוציא הס"ת?

תשובה: כשיצא כה"ג ביוה"כ של שנת השמיטה לאחר הקטרה ה"י מוציאו - ובשנה השמינית, כשנכנס להוציא כף ומחתה, ה"י מחזירו.

בהספד על הגרי"ז, אמר הגרי"ז סורוצקין: שהכל חששו לזייף התורה ביודעם שבארון יש מי שהאמת איתו* - וכן הגרי"ז על אף שה"י צנוע בביתו - הכל חששו מהתורה שאיתו.

* הכי איתא בגמ' (מו"ק יח): שהיו מגיחים ומתקנים ס"ת שבידם [לנוסח המדויק] ע"פ 'ספר העזרה', [ראה רש"י שם], אמנם לא אמרו שהכוונה על הספר המונח בארון.

כרובים (כה יח)

פרש"י שה"י מכה בפטיש, עד שיצאו הכרובים.

'אילת' האין יצא [בהכאת פטיש] בלא נס [והלא במנורה ה"י צריך נס]?

א"ק, וי"ל דדוקא במנורה שצריך כפתורים ופרחים, וגם צריך שתעשה מ'ככר זהב', נתקשה משה - אבל בכרובים, ש'כל דמות כשרה' [אין קפידה על הצורה], ולא על כמות הזהב [אפשר לעשות כרוב מלא או רזה] אפשר גם בלא נס.

■ אין נכנס כה"ג בין הבדים של הארון - וכי ה"י מתכופף ונכנס תחת הבדים?

איתא בגמ' (מנחות צח): שבו לט"ס הבדים אל תוך הפרוכת, וא"כ צ"ב האין מתיצב כה"ג ביוה"כ עם כף ומחתה בין הבדים (יומא נג, רש"י)?

[כך שאלתי בימי חורפי את הגרמ"מ שולזינגר], והסביר לי שבבית ראשון לא ה"י פרוכת כי אם קיר*, ובבית שני לא ה"י ארון.

* ובקיר ה"י פתח סגור ע"י 'פרוכת קטנה' (*), ופתחו הפרוכת לפני שהגיע עבודת הקטורת.

(*) שהרי הפסוק: 'ויאריכו הבדים' [שהגמ' מביאה שם לומר שדחקו הבדים בפרוכת], איירי בבנין שלמה.

ועשית לו זר זהב סביב (כה כז)

■ היקף זר זהב שבכלי המשכן - מתאים למספר המעלות של: תורה כהונה מלכות

רמב"ם (הל' ת"ת פ"ג): שלשה כתרים נכתרו ישראל, כתר תורה, כתר כהונה, וכתר מלכות.

ובמדרש (שמו"ר לד) איתא: שהם כנגד ג' כלים במקדש שה"י בהם זר זהב: ארון, שלחן, ומזבח הזהב. והכי איתא התם: רשב"י אומר: ג' כתרים הם... כתר כהונה - זה מזבח הזהב, כתר מלכות - זה השלחן [שלחן מלכים], כתר תורה - זה הארון [שיש בו הלוחות והתורה].

אומר המהר"ל (בדרך החיים): דבמסכת אבות (פרק ו), איתא: 'כהונה' נקנית בכ"ד מעלות, 'מלכות' בל', ו'תורה' במ"ח מעלות / ולכשתידוק תמצא שמספר המעלות הוא כנגד המידות של הזר, הכי: 'מזבח' אמה על אמה [לפי 'אמת כלים' שהיא ו' טפחים] - הרי כ"ד טפחים [היקף] / 'ארון' ח' אמות היקף - מ"ח טפחים.

אמנם ב'שלחן' יוצא ההיקף ל"ו טפחים [אורכו ב' אמות ורוחבו אמה], ובאבות איתא שהמלכות בל'?

'נחל אליהו' נראה דצריך לפרש הכי: דבגמ' (סנהדרין צג), איתא, מאי דכתיב [גבלי רות ובויעז] (רות א): 'שש שעורים נתן לי', ואמר שם, רמז לה: שיצאו ממנה ששה צדיקים, שיתברכו בשש [בכרות] מעלות, [ומנה שם בגמ' המעלות], נמצא שה"י בדוד [שהוא המלוכה הקבועה] שש מעלות יתירות על קניני המלכות, לכך ניתן בשולחן ל"ו טפחים.

אגב צ"ב מה הקשר של 'לחם הפנים' - למלכות*, ואולי לפי שמצאנו בגמ' (סנהדרין טז): שהמלך אחראי לפרנסת עם ישראל** - ונאמר [צריך מקור] שבזכות 'לחם הפנים' היתה מתברכת השנה.

* ורש"י [הרגיש בזה] וכתב: 'כמו שאומרים שלחן מלכים', ועדיין צ"ב, מי הם אומרים?

** המקור שהבאנו מדבר - שהיו 'חכמי ישראל' נכנסים אצל דוד לבקש פרנסה, אך אפשר לדחות, לפי שבחלק מהפעמים היו צריכים להלחם כדי להתפרנס [פשוטו ידיכם בגדוד], וא"כ אולי באו אל דוד כי אין מלחמה בלא רשות מהמלך.

חמש אמות אורך וחמש אמות רוחב רבוע (כו א)

ע"י בגמ' (ובתוס') (זבחים סב), דהקשו: כיוון שהאורך והרוחב ה' אמות, ממילא ידעינן שהוא רבוע, ולמאי כתב 'רבוע'? אלא לומר שהוא לעיכובא.

א"ק, ולא הבנתי, דהלא אפשר שהאורך ורוחב יהיו ה' - ולא יהי' רבוע, אלא 'מקבילית' [כזה].

להנצחות ובכל עניני הספר:

אימייל: 6916645@GMAIL.COM